

Bruksela, dnia 2.7.2014 r.
COM(2014) 440 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

PLAN DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH DLA MŚP

**Umożliwienie MŚP przekształcenia wyzwań związanych z ochroną środowiska w
możliwości biznesowe**

{SWD(2014) 213 final}

Wprowadzenie i kontekst

W trakcie posiedzenia Rady Europejskiej w marcu 2014 r. wyraźnie stwierdzono, że Europa potrzebuje silnej i konkurencyjnej bazy przemysłowej, zarówno pod względem produkcji, jak i inwestycji, jako jednego z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Zasobooszczędność¹ jest jednym z głównych czynników konkurencyjności przedsiębiorstw, ponieważ z doniesień wynika, iż przeciętnie 40 % kosztów europejskich przedsiębiorstw to koszty surowców, a jeśli liczyć wydatki na energię i wodę, koszty te wynoszą nawet 50 % łącznych kosztów produkcji. Dla porównania, koszty pracy stanowią 20 % łącznych kosztów produkcji². Rada Europejska zaapelowała również o prowadzenie stałych działań na rzecz obniżenia kosztów energii ponoszonych przez końcowych odbiorców energii, w szczególności przez stałe inwestowanie w efektywność energetyczną i zarządzanie popytem w obrębie całego łańcucha wartości oraz na etapie badań i rozwoju.

Zwiększenie zasobooszczędności istotnie wymaga połączenia podejścia opartego na łańcuchu wartości z wprowadzeniem złożonych rozwiązań technicznych na poziomie przedsiębiorstwa. Szacuje się, że zwiększenie zasobooszczędności w całym łańcuchu wartości spowodowałoby zmniejszenie potrzeb w zakresie materiałów o 17–24 % do roku 2030³. Co więcej, 60 % wszystkich odpadów w UE nie podlega aktualnie recyklingowi ani kompostowaniu, ani też nie jest ponownie używanych⁴, co wskazuje na utratę wielkiej ilości cennych zasobów i znacznych możliwości biznesowych dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)⁵, które mogłyby wykorzystywać i sprzedawać ekologiczne produkty, usługi i rozwiązania. Możliwości biznesowe można stworzyć również przez włączenie większej liczby modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym i zielonych technologii do działalności istniejących i przyszłych MŚP we wszystkich branżach, także w branży usług.

W strategii „Europa 2020” przedstawiono jeden z priorytetów UE zakładający wprowadzenie zrównoważonej gospodarki i wyznaczenie ambitnych celów w dziedzinie klimatu i efektywności energetycznej. W programie *Small Business Act* dla Europy⁶ podkreślono, że UE i państwa członkowskie powinny umożliwić MŚP przekształcenie wyzwań związanych z ochroną środowiska w nowe możliwości. W planie ekologicznych działań (ang. *Green Action Plan – GAP*) wyraźnie przedstawiono kierunki i ramy wsparcia, jakiego UE zamierza udzielić MŚP we współpracy z państwami członkowskimi i regionami, aby przedsiębiorstwa te mogły skorzystać z możliwości biznesowych wynikających z przejścia do zielonej gospodarki⁷. W inicjatywie tej w

¹ Zasobooszczędność oznacza wykorzystywanie zasobów naturalnych w sposób zrównoważony, przy jednoczesnym ograniczaniu skutków dla środowiska oraz umożliwianiu wzrostu gospodarczego – dzięki względnemu oddzieleniu go od zużycia materiałów.

² „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies”. Europe INNOVA (2012).

³ Meyer, B. et al (2011), „Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment”. Ekspertyza dla Komisji Europejskiej (DG ds. Środowiska), dostępna na stronie internetowej http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf

⁴ Statystyki Eurostatu dotyczące odpadów (2011).

⁵ Zob. definicja MŚP na stronie internetowej http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

⁶ Dodatkowe informacje dostępne są na stronie internetowej http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

⁷ Zielona gospodarka jest modelem gospodarki „sprzyjającej włączeniu społecznemu, która zapewnia wzrost

sposób przejrzysty przedstawiono szereg nowych lub zmienionych środków ukierunkowanych na MŚP na szczeblu europejskim. Celem GAP jest 1) zwiększenie efektywności energetycznej europejskich MŚP, 2) wspieranie zielonej przedsiębiorczości, 3) wykorzystanie potencjału bardziej ekologicznych łańcuchów wartości i 4) ułatwianie zielonym MŚP dostępu do rynku⁸. Program ten stanowi uzupełnienie komunikatu pt. „Inicjatywa w zakresie zielonego zatrudnienia: pełne wykorzystanie potencjału tworzeniu miejsc pracy zielonej gospodarki”, w którym zaproponowano plan działania na rzecz tworzenia zielonych miejsc pracy w całej UE, komunikatu pt. „Możliwości zasobooszczędności w sektorze budowlanym”, pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym i przeglądu celów w zakresie gospodarowania odpadami (ang. „Waste Target Review”).

Celem omawianego planu jest wkład w reindustrializację Europy, zgodnie z postulatem przedstawionym w komunikacie w sprawie odrodzenia przemysłu europejskiego (COM(2014) 14) i wspieranym przez Radę Europejską, przez zwiększanie konkurencyjności MŚP i wspieranie rozwoju zielonej przedsiębiorczości we wszystkich europejskich regionach, przede wszystkim ze względu na fakt, że między branżami i państwami członkowskimi występują znaczne różnice pod względem zasobooszczędności.

Niniejszy plan działań opiera się na planie działania w zakresie ekoinnowacji („Eco-AP”)⁹, w którym określono kierunki polityki ekoinnowacji oraz przewidziano środki finansowe w ramach strategii „Europa 2020”. Liczne działania i instrumenty zawarte w Eco-AP mają duże znaczenie dla MŚP, np. europejska tablica wyników innowacji, Obserwatorium Ekoinnowacji, Europejskie Forum Ekoinnowacji, europejskie partnerstwa innowacyjne oraz instrumenty finansowe na rzecz ekoinnowacji w ramach programu „Horyzont 2020”. W związku z powyższym działania, o których mowa w planie ekologicznych działań i w Eco-AP, uzupełniają się i są źródłem znaczącej synergii. Na etapie wdrażania zapewniona zostanie odpowiednia koordynacja obu planów.

Plan ekologicznych działań skupia się na działaniach na szczeblu europejskim, które zostały opracowane tak, aby uzupełniać istniejące zielone inicjatywy na rzecz wspierania MŚP na szczeblu krajowym i regionalnym oraz aby te inicjatywy wzmocnić¹⁰. Przedmiotowy plan powstał w konsultacji z zainteresowanymi podmiotami w państwach członkowskich prowadzącymi działalność w odnośnej dziedzinie i będzie wdrażany we współpracy z tymi podmiotami. W większości państw członkowskich i w wielu regionach istnieją specjalne

gospodarczy i rozwój, chroni zdrowie i dobrostan człowieka, zapewnia godne miejsca pracy, zmniejsza nierówności, a także inwestuje w różnorodność biologiczną, w tym w usługi ekosystemowe przez nią zapewniane (kapitał naturalny) i chroni je ze względu na wartość różnorodności biologicznej samej w sobie oraz jej fundamentalny wkład w zapewnianie człowiekowi dobrostanu i dobrobytu gospodarczego” (definicja pochodząca z decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”).

⁸ W Planie ekologicznych działań dla MŚP skupiono się na ogólnie pojętej zasobooszczędności, nie analizując szczegółowo kwestii efektywności energetycznej ani produkcji energii ze źródeł odnawialnych, które to zagadnienia były już przedmiotem poszczególnych komunikatów Komisji i wniosków ustawodawczych.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

¹⁰ Przykładowo UE będzie wspierać działania istotne dla GAP w ramach polityki spójności. Państwa członkowskie uzgodniły przeznaczenie ponad 100 mld EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na inwestycje w MŚP, gospodarkę niskoemisyjną oraz badania naukowe i innowacje.

organizacje i instrumenty, które wspierają MŚP w dziedzinach objętych niniejszym planem, również dzięki finansowaniu ze środków polityki regionalnej. Wsparcie to polega na udzielaniu informacji, budowaniu potencjału, propagowaniu współpracy i tworzenia sieci kontaktów, finansowaniu bezpośrednim, ułatwianiu dostępu do finansowania itp.

W niniejszym planie przedstawiono szereg celów i wymieniono działania, które będą realizowane na szczeblu europejskim zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020¹¹. Wszystkie te działania są nowymi lub zmienionymi wersjami poprzednich działań, które uwzględniają możliwości biznesowe wynikające z zasobooszczędności i dostępu do ekologicznych rynków¹². Działania te opierają się również na wynikach konsultacji publicznych na temat planu ekologicznych działań, które to konsultacje odbyły się w ostatnim kwartale 2013 r.¹³.

Szczegółowe informacje o działaniach wymienionych w niniejszym komunikacie, wraz z odniesieniem do właściwych im programów wsparcia, takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, COSME, „Horyzont 2020”, Erasmus+, LIFE czy stosownego instrumentu partnerstwa, będą regularnie zamieszczane na stronie internetowej Dyirekcji Generalnej ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu Komisji Europejskiej pod adresem¹⁴

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

I. Ekologizacja MŚP w celu zwiększenia ich konkurencyjności i zrównoważonego charakteru

Zwiększenie zasobooszczędności MŚP daje znaczne możliwości zmniejszenia kosztów produkcji i zwiększenia wydajności. Z obliczeń wynika, że dzięki lepszemu wykorzystaniu zasobów europejskie przedsiębiorstwa mogłyby zaoszczędzić łącznie 630 mld EUR rocznie¹⁵. Zbyt mało MŚP jest jednak świadomych tych możliwości. Ponadto nie otrzymują one wystarczającego wsparcia w dążeniu do oszczędności kosztów dzięki większej zasobooszczędności. Sytuacja ta może doprowadzić nie tylko do rosnących różnic w wydajności między europejskimi przedsiębiorstwami, które zwiększają swą zasobooszczędność, a tymi, które nie prowadzą działań w tym kierunku, lecz także obniżyć ogólną konkurencyjność przedsiębiorstw w Europie, a także zmniejszyć szanse wielu MŚP na zajęcie odpowiedniego miejsca w światowych łańcuchach wartości.

¹¹ Przedstawione w niniejszym komunikacie działania nie mają wpływu na budżet UE wykraczającego poza środki przewidziane już w oficjalnym programowaniu finansowym Komisji.

¹² W towarzyszącym niniejszemu komunikatowi dokumencie roboczym służb Komisji zawarto wykaz tych działań, wskazując, w stosownych przypadkach, ramy czasowe dotyczące ich wdrożenia w latach 2014–2020.

¹³ Sprawozdanie z wyników konsultacji publicznej dostępne jest na stronie

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

¹⁴ Informacje te dotyczyć będą m.in. środków finansowych przydzielonych tym działaniom oraz skuteczności działań, zgodnie z ustaleniami w sprawie zarządzania planem działań ekologicznych.

¹⁵ „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies”. Europe INNOVA (2012).

Dlaczego jest to istotne dla MŚP?

Europejskie MŚP są zazwyczaj świadome znaczenia zasobooszczędności, gdyż 75 % z nich odczuło wzrost kosztów materiałów w ostatnich pięciu latach. Co najmniej 93 % unijnych MŚP prowadzi przynajmniej jedno działanie służące zwiększeniu zasobooszczędności, w większości przypadków będące środkiem o niskim koszcie. Niemniej jednak tylko 42 % MŚP, które wprowadzają środki na rzecz większej zasobooszczędności, udało się zmniejszyć koszty produkcji¹⁶. W związku z tym konieczne jest udzielenie MŚP wskazówek dotyczących opłacalności inwestycji na rzecz zasobooszczędności.

Co więcej, między poziomami zasobooszczędności w przemyśle wytwórczym w poszczególnych państwach członkowskich występują znaczne różnice. Poziomy zużycia energii i wytwarzania odpadów w poszczególnych gałęziach produkcji znacznie różnią się w konkretnych przedsiębiorstwach produkcyjnych w różnych państwach europejskich¹⁷.

Zwiększenie zasobooszczędności wymaga specjalistycznej wiedzy, której MŚP zazwyczaj nie posiadają, w związku z czym potrzebują one doradztwa, aby określić długoterminowe korzyści z wprowadzenia innowacji do swoich procesów i do swojej organizacji służących zwiększeniu zasobooszczędności. Ponadto zdarza się, że MŚP starające się o środki na duże inwestycje w zwiększenie zasobooszczędności, które wymagają finansowania z góry, dowiadują się, iż pośrednicy finansowi uważają je za przedsięwzięcie wysokiego ryzyka. Ważne jest zatem przede wszystkim zachęcanie MŚP, za pomocą skierowanych do nich kampanii informacyjnych, do zasięgania odpowiednich porad dotyczących zasobooszczędności, a w drugiej kolejności – świadczenie im usług doradztwa w regionie, w którym prowadzą działalność.

Komisja wyznaczyła szereg celów, które powinny zostać osiągnięte w wyniku niżej wymienionych działań.

1. Udzielanie europejskim MŚP praktycznych informacji, porad i wsparcia dotyczących zwiększenia w opłacalny sposób ich zasobooszczędności

- Europejskie Centrum Doskonałości w dziedzinie Zasobooszczędności, które ma powstać w 2015 r. w oparciu o potwierdzone doświadczenia państw członkowskich w zwiększaniu zasobooszczędności, będzie doradzało MŚP i wspierało je w działaniach na rzecz większej zasobooszczędności, bezpośrednio i za pomocą sieci partnerów w poszczególnych europejskich regionach; stanie się ono punktem odniesienia w dziedzinie efektywności i opłacalności różnych sposobów zwiększania zasobooszczędności w całej UE. Centrum będzie również informowało MŚP o krajowych strategiach, programach i działaniach w przedmiotowej dziedzinie i o wsparciu dla MŚP oraz, w stosownych przypadkach, kierowało MŚP do odpowiednich strategii, programów i działań na szczeblu krajowym.

¹⁶ Dane liczbowe przedstawione w tym akapicie pochodzą z badania Flash Eurobarometr z 2013 r. „MŚP, zasobooszczędność i zielone rynki” – ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou et al. (2010), „SMEs and the environment in the European Union”, PLANET SA i Duński Instytut Technologiczny, publikacja DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu Komisji Europejskiej. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711

- Za pomocą badania Eurobarometru „MŚP, zasobooszczędność i zielone rynki” oceniany będzie rozwój sytuacji w dziedzinie zasobooszczędności w MŚP w całej Europie i Stanach Zjednoczonych, w celu dalszego kształtowania polityki w tej dziedzinie.
- Europejska Sieć Przedsiębiorczości (EEN)¹⁸ zostanie poproszona o 1) zorganizowanie europejskiej kampanii na rzecz zasobooszczędności obejmującej działania upowszechniające wśród MŚP wiedzę na temat korzyści i możliwości związanych z zasobooszczędnością (udzielanie informacji na stronach internetowych, w mediach społecznościowych, prezentacje podczas imprez, również tych organizowanych przez istniejące sieci, imprezy B2B (organizowane przez firmy dla firm)) oraz 2) świadczenie usług doradztwa dla MŚP w dziedzinie zasobooszczędności.
- Komisja będzie wspierać instytucje zarządzające europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w propagowaniu projektów w dziedzinie zasobooszczędności oraz możliwości biznesowych związanych z rynkami ekologicznymi, zwłaszcza przez informowanie o udanych projektach i narzędziach w całej UE.

2. Wspieranie skutecznych mechanizmów transferu technologii ekologicznych

- Wprowadzanie tych technologii na rynek jest jednym z głównych priorytetów związanych z rozwojem MŚP w zielonej gospodarce. W bazie danych Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości dotyczących transferu technologii, zawierającej ponad 23 000 profili, nadal będzie zatem prowadzona aktualizacja klasyfikacji słów kluczowych odnoszących się do zasobooszczędności i technologii związanych z klimatem, aby lepiej dopasować podaż do popytu wśród MŚP.
- Ponadto zaangażowani zostaną partnerzy wspomnianej sieci, aby zapewnić ścisłą współpracę między poszczególnymi grupami sektorowymi zajmującymi się zasobooszczędnością w celu ułatwienia wymiany informacji i przekazywania najlepszych praktyk.

3. Ułatwianie dostępu do finansowania działań na rzecz zwiększenia zasobooszczędności i efektywności energetycznej w MŚP

- Szereg stron internetowych Komisji Europejskiej skierowanych do MŚP zostanie uaktualnionych tak, aby lepiej były na nich widoczne informacje na temat ochrony środowiska, unijnego finansowania działań na rzecz zwiększania zasobooszczędności oraz niefinansowego wsparcia dostępnego dla MŚP.
- Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) będzie udostępniał, przez pośredników finansowych i za pomocą Mechanizmu finansowania kapitału naturalnego, środki na działania w celu zwiększenia zasobooszczędności związane z usługami ekosystemowymi i przystosowywaniem się do zmiany klimatu.
- Za pomocą instrumentów prywatnego finansowania projektów służących efektywności energetycznej (PF4EE) można wspierać m.in. MŚP i większe spółki o średniej kapitalizacji, które realizują inwestycje w zakresie efektywności energetycznej na małą skalę i które mogą wykorzystać oszczędności energii do spłaty pożyczek udzielonych z góry.

¹⁸ Dodatkowe informacje dostępne są na stronie internetowej <http://een.ec.europa.eu/>

- Utworzona zostanie sieć oraz wspólnota publicznych i prywatnych finansistów i inwestorów, którzy wspierają ekoinnowacje.
- W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) na lata 2014–2020 wspierana będzie konkurencyjność MŚP, w tym zwiększenie ich efektywności energetycznej, wykorzystania przez nie energii ze źródeł odnawialnych oraz ich zasobooszczędności, ponieważ cele te uznano za priorytety inwestycyjne. Takie inwestycje mogą zatem zostać wybrane przez państwa członkowskie i regiony do finansowania ze środków EFRR i EFMR.

II. Zielona przedsiębiorczość dla firm jutra

Zapobieganie szkodom w środowisku oraz ich naprawianie, a także przechodzenie do gospodarki niskoemisyjnej to wyzwania społeczne, które dają jednocześnie przedsiębiorstwom nowe możliwości biznesowe. Ekoinnowacje – podobnie jak inne rodzaje innowacji – wymagają jednak odpowiednich warunków, aby mogły się rozwijać, a innowacyjnym podmiotom w tej dziedzinie potrzebne jest wsparcie w opracowywaniu przez nie nowych koncepcji oraz dostęp do finansowania niezbędny do wprowadzenia tych koncepcji w życie. Rozwój zielonej przedsiębiorczości wymaga bliskości instytucji oferujących wiedzę specjalistyczną, a także dostępności wykwalifikowanej siły roboczej i takich powiązań między branżami, które sprzyjają współpracy międzysektorowej. Są to warunki powstawania klastrów ekoinnowacyjnych.

Dlaczego jest to istotne dla MŚP?

MŚP potrzebują przyjaznego otoczenia biznesu, w którym można łatwo opracowywać, finansować i wprowadzać na rynek ekologiczne koncepcje. Kwestia zielonej przedsiębiorczości powinna być poruszana już w szkołach, ewentualnie w szkołach wyższych, aby kształtować mentalność przyszłych zielonych przedsiębiorców. Do zielonej przedsiębiorczości powinno się również zachęcać, pomagając potencjalnym przedsiębiorcom w określeniu możliwości biznesowych wynikających z przejścia do gospodarki zasobooszczędnej i niskoemisyjnej, w tym także przez nowe, twórcze formy współpracy między przedsiębiorstwami a środowiskiem akademickim. Wspierać należy wszelkie formy innowacji na rzecz zielonej przedsiębiorczości. Zielonej przedsiębiorczości sprzyjają bowiem nowe koncepcje biznesowe, które łączą zasobooszczędność z kreatywnością, takie jak nowe zjawisko *upcyklingu* – kombinacja recyklingu i projektowania. Co więcej, należy dołożyć wysiłków, aby wykorzystać powstałe w wyniku badań naukowych zielone technologie, których możliwość zastosowania w praktyce została dowiedziona. W tym kontekście konieczne jest wspieranie MŚP w badaniu możliwości wykorzystania ekoinnowacyjnych koncepcji biznesowych do celów naukowych lub technicznych, gdyż wiele MŚP nie ma środków niezbędnych do podjęcia takich działań.

Komisja wyznaczyła szereg celów, które powinny zostać osiągnięte w wyniku niżej wymienionych działań.

1. Wspieranie wszelkich form ekoinnowacji, również nietechnologicznych

- Instrument dotyczący MŚP w ramach programu „Horyzont 2020” pomoże MŚP w zbadaniu naukowej lub technicznej wykonalności oraz potencjału handlowego ekoinnowacyjnych koncepcji, tak aby mogły powstać nowe przedsiębiorstwa. Pozytywna ocena wykonalności biznesowej umożliwi finansowanie działań demonstracyjnych. MŚP już teraz mogą starać się o to finansowanie w ramach specjalnych zaproszeń dotyczących ekoinnowacji i dostaw surowców, ekoinnowacyjnej produkcji i przetwarzania żywności oraz innowacji w zakresie niskoemisyjnego i wydajnego systemu energetycznego.
- W programie „Horyzont 2020”, w ramach działań dotyczących wyzwania społecznego „Działania w dziedzinie klimatu, środowisko, efektywna gospodarka zasobami i surowce”, udziela się wsparcia na rzecz osiągnięcia celów omawianego planu ekologicznych działań pod względem zwiększenia zasobooszczędności przez stosowanie systemowego podejścia do ekoinnowacji i wprowadzenie gospodarki o obiegu zamkniętym. Uwzględnia się wszelkie formy innowacji i różne rodzaje działalności – od badań naukowych i demonstracji do wprowadzenia na rynek, koordynacji i tworzenia sieci kontaktów.
- Z pomocą środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFFROW) i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) na lata 2014–2020 wspierać się będzie konkurencyjność MŚP, ze szczególnym uwzględnieniem efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Cele te uznano za priorytety inwestycyjne, które państwa członkowskie i regiony powinny uwzględnić w swoich programach operacyjnych.

2. Ułatwianie współpracy partnerskiej przedsiębiorstw, rozwoju umiejętności i wiedzy na rzecz zielonej przedsiębiorczości

- W komunikacie pt. „Inicjatywa na rzecz zielonego zatrudnienia – wykorzystywanie potencjału zielonej gospodarki w tworzeniu miejsc pracy” przedstawiono kompletny plan działania na rzecz rozwoju umiejętności służących ekologizacji gospodarki.
- Inicjatywy takie jak program weryfikacji technologii środowiskowych (ang. *Environmental Technology Verification* – ETV), który jest obecnie wdrażany jako program pilotażowy UE, ułatwią udzielanie wysokiej jakości informacji o ekoinnowacji i ekoinnowacyjnych MŚP, aby zwiększyć wiarę w powodzenie przedsięwzięć i zmniejszyć ryzyko inwestycyjne.
- W ramach programu LIFE wspierane będą nowe modele biznesowe służące zasobooszczędności i efektywności energetycznej w MŚP.
- Organom publicznym i partnerstwom publiczno-prywatnym wspierającym rozwój ekologicznych rynków i zwiększanie zasobooszczędności przyznawana będzie Europejska Nagroda Promocji Przedsiębiorczości za wysiłki na rzecz zielonej przedsiębiorczości.

3. Lepsze wykorzystanie możliwości klastrów w rozwoju ekoinnowacyjnych MŚP

- Zasobooszczędność będzie oddzielnym tematem szkoleń w ramach Programu doskonalenia klastrów (ang. *Cluster Excellence Programme* – COSME – na lata 2014–2020), którego celem jest pełne uświadomienie menedżerom klastrów, jakie działania mogą podjąć w obrębie klastrów w celu dodatkowego stymulowania ekoinnowacji i zwiększania zasobooszczędności w uczestniczących MŚP i między nimi.

III. Możliwości dla MŚP w bardziej ekologicznym łańcuchu wartości

Odnawianie urządzeń, naprawa, konserwacja, recykling i ekoprojektowanie mogą z powodzeniem stać się czynnikami wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy i jednocześnie istotnie przyczynić się do rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Przez innowacje, zmiany w konstrukcji produktów, procesów produkcyjnych i modeli biznesowych przedsiębiorstwa mogą zmniejszyć zużycie kosztownych surowców pierwotnych i wytwarzać mniej odpadów. Odpady, które w UE nie są poddawane recyklingowi ani kompostowaniu, ani nie są przeznaczone do ponownego użytku, stanowią 60 % wszystkich odpadów¹⁹ i dają MŚP możliwości gospodarcze związane z międzybranżowymi łańcuchami wartości wykorzystującymi zasoby w sposób bardziej wydajny.

Gospodarka o obiegu zamkniętym²⁰ czy też gospodarka oparta na symbiozie²¹ ułatwia oszczędność zasobów i kosztów przez maksymalizację czasu wykorzystywania zasobów, produktów i komponentów. Lepsze i bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów przez zmniejszanie ilości odpadów i przekształcanie ich w nowe towary i usługi wymaga ekoinnowacji oraz nowych usług pośrednictwa i usług brokerskich. MŚP i przedsiębiorcy potrzebują sprzyjającego otoczenia, aby tworzyć nowe powiązania między branżami, które umożliwią im przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym.

Dlaczego jest to istotne dla MŚP?

Mimo dowodów na korzyści z innowacji, które zmniejszają ilość odpadów, i zalet międzybranżowej współpracy dotyczącej łańcucha wartości nadal występują przeszkody o charakterze regulacyjnym, instytucjonalnym, technicznym i kulturowym, które stanowią bariery systemowe utrudniające skuteczne działanie i utrzymywanie kontaktów przez przedsiębiorstwa, a zatem również zwiększenie zasobooszczędności. Przykładowo, zużyte materiały sprzedaje obecnie w UE innym przedsiębiorstwom 44 % dużych przedsiębiorstw, a wśród MŚP – zaledwie 24 % przedsiębiorstw²². Jako że nierzadko wymaga to specjalistycznej wiedzy i sieci kontaktów, MŚP często trudno jest zdobywać i przekazywać wiedzę o zmniejszaniu ilości odpadów i

¹⁹ Statystyki Eurostatu dotyczące odpadów (2011).

²⁰ Zgodnie z jej zasadami wartość dodaną produktów zachowuje się możliwie jak najdłużej oraz eliminuje się odpady. Zasoby zawarte w produktach wykorzystywane są nawet po zakończeniu cyklu życia produktu, co przynosi dodatkową wartość.

²¹ Gospodarka oparta na symbiozie opiera się na wykorzystywaniu produktów ubocznych jednego przedsiębiorstwa czy branży (np. energii, wody, zasobów logistycznych czy materiałów) przez inne.

²² Flash Eurobarometr z 2013 r. „MŚP, zasobooszczędność i zielone rynki”: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf

zarządzaniu odpadami w celu wykorzystania możliwości wynikających z ograniczonego wytwarzania odpadów i z ponownego używania produktów, materiałów i odpadów w innych łańcuchach wartości. Wysokie koszty transakcji i wstępne koszty inwestycji mogą dodatkowo zmniejszać zainteresowanie transakcjami związanymi z ponownym wykorzystaniem i recyklingiem zasobów, zwłaszcza że trudno jest z góry określić potencjalne korzyści ze względu na brak doświadczenia i niepewność związaną ze zróżnicowaną jakością, specyfikacjami i terminami dostawy. Ponadto wymiany w łańcuchu wartości mogą stanowić wyzwanie natury technicznej, ponieważ niezbędne mogą się okazać przekształcenia i dostosowania odpadów jako produkty uboczne, zanim będzie można ponownie wprowadzić je do łańcucha wartości.

Komisja wyznaczyła szereg celów, które powinny zostać osiągnięte w wyniku niżej wymienionych działań.

1. Usunięcie systemowych barier we współpracy dotyczącej międzybranżowego i międzynarodowego łańcucha wartości, a także w tworzeniu i współpracy przedsiębiorstw, przez ułatwianie opracowywania modeli biznesowych w dziedzinie usług oraz wspieranie ponownego wykorzystywania materiałów, produktów i odpadów

- Analiza barier systemowych w stosowaniu przez MŚP modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym, efektywnym wykorzystaniu materiałów pochodzących ze strumieni odpadów i procesów przemysłowych opartych na symbiozie. Jest to kluczowe dla podjęcia optymalnych działań na szczeblu unijnym w celu wyeliminowania tych niedociągnięć i wspierania roli MŚP w gospodarce o obiegu zamkniętym.

2. Ułatwianie współpracy międzybranżowej w celu propagowania gospodarki o obiegu zamkniętym

- W ramach przewidzianego w programie „Horyzont 2020” przyszłego działania na rzecz możliwych dzięki klastrom projektom służącym nowym przemysłowym łańcuchom wartości co najmniej 75 % łącznego budżetu przeznaczone zostanie na wspieranie innowacji w MŚP. Celem tego działania jest wspieranie międzybranżowej i międzyregionalnej współpracy oraz innowacyjnych projektów realizowanych przez MŚP przez ich lepsze włączenie do klastrów i poszczególnych łańcuchów wartości.
- Europejskie Centrum Monitorowania Klastrow dostarczy regionom dokładniejszych informacji na temat geograficznego rozmieszczenia kompetencji w branżach ekologicznych, a także określi i zbada międzysektorowe tendencje w zakresie powstawania klastrów, w tym rozpoczynania przez nie działalności międzynarodowej, oraz tendencje w zakresie transformacji przemysłowej obserwowane w branżach ekologicznych.
- Wskazane zostaną mogące posłużyć do demonstracji modelowe regiony, które stosują systemowe rozwiązania ekoinnowacyjne.
- W ramach programu LIFE będzie się wspierać wykorzystywanie modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym i pokazywać ich korzyści dla MŚP.
- Ustanowienie grupy ekspertów skupiającej się na systemowym podejściu do ekoinnowacji w ramach programu „Horyzont 2020”.

IV. Dostęp zielonych przedsiębiorstw do rynku

W strategicznym interesie UE leży właściwe podejście do głównych wyzwań ekologicznych, takich jak zmiana klimatu. Ze względu na wysoki wzrost gospodarczy i, w pewnych przypadkach, wczesne etapy industrializacji, w wielu państwach na świecie bardzo szybko rośnie poziom zniszczenia środowiska i szkodliwych emisji. Kluczowe będzie wspieranie tych państw w przechodzeniu do zielonej gospodarki. UE odgrywa jednocześnie wiodącą rolę w dziedzinie technologii ekologicznych i niskoemisyjnych, które dają wielkie możliwości połączenia celów związanych ze zmianą klimatu i innych celów ochrony środowiska z rozwojem wymiany handlowej, inwestycji i działalności gospodarczej europejskich przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, we wspomnianych państwach.

Dlaczego jest to istotne dla MŚP?

Międzynarodowe zobowiązania UE w zakresie np. współpracy dotyczącej zmiany klimatu lub polityki sąsiedztwa oferują europejskim MŚP posiadającym odpowiednią wiedzę specjalistyczną konkretne możliwości dostępu do nowych rynków dla proponowanych przez te przedsiębiorstwa technologii, produktów i usług służących skutecznemu zmniejszeniu emisji dwutlenku węgla. UE ma jedną trzecią udziału w światowym rynku w branży ekologicznej i jest eksporterem netto. Rynek ten rozszerza się o 5 % rocznie i oczekuje się, że jego wielkość wzrośnie trzykrotnie do 2030 r.²³, co da niebagatelne możliwości europejskim przedsiębiorstwom. W UE niewiele MŚP oferuje ekologiczne technologie, produkty czy usługi w państwach poza UE. 87 % unijnych MŚP prowadzi sprzedaż jedynie na własnym rynku krajowym²⁴. Brak działalności międzynarodowej tłumaczy się zwykle nieobecnością sprzyjających warunków dostępu MŚP do rynków zagranicznych.

MŚP mają większe szanse uczestnictwa w światowych łańcuchach wartości, kiedy współpracują z innymi przedsiębiorstwami, niż kiedy działają na własną rękę. Zwiększenie zasobooszczędności w Europie i wspieranie MŚP w skutecznej integracji ze światowymi łańcuchami wartości wymaga zacieśnienia współpracy międzynarodowej. Aby być konkurencyjnymi na rynku światowym, MŚP prowadzące działalność związaną z zasobooszczędnością muszą poszukiwać partnerów międzynarodowych nie tylko w celu sprzedaży, ale także z myślą o pozyskiwaniu surowców oraz zdobywaniu dostępu do badań naukowych, wiedzy i umiejętności w całym łańcuchu wartości. Tego typu współpracę umożliwiają często klastry, które działają jako prawdziwe odskocznie dla MŚP, z jednej strony w celu uzyskania dostępu do rynków międzynarodowych, a z drugiej – rozpoczęcia współpracy gospodarczej i zawiązania długoterminowych partnerstw strategicznych wewnątrz łańcuchów wartości i w różnych łańcuchach jednocześnie. Co więcej, MŚP mogą również wykorzystywać międzynarodowe kontakty i sieci już ustanowione przez przedsiębiorstwa wielonarodowe, uczelnie wyższe i inne instytucje w ramach tworzonych przez te podmioty klastrów.

²³ IDEA Consult, ECORYS, 2009. Badanie na temat konkurencyjności unijnego przemysłu ekologicznego, Federalne Ministerstwo Środowisko, Ochrony Przyrody i Bezpieczeństwa Jądrowego, 2009, „Greentech - Made in Germany 2.0”.

²⁴ Flash Eurobarometr z 2013 r. „MŚP, zasobooszczędność i zielone rynki”: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf

Komisja wyznaczyła szereg celów, które powinny zostać osiągnięte w wyniku niżej wymienionych działań.

1. Wspieranie bardziej ekologicznego europejskiego rynku wewnętrznego

- Europejskie organizacje normalizacyjne będą zachęcane do uwzględniania celów gospodarki o obiegu zamkniętym przy ustanawianiu norm, aby kontynuować dotychczasowe starania Komisji dotyczące włączenia aspektów środowiskowych do europejskiej działalności normalizacyjnej²⁵.

2. Ułatwianie dostępu zielonych przedsiębiorstw do rynków międzynarodowych

- Zawijazanie europejskich strategicznych partnerstw klastrów wspierających powstawanie sojuszy między klastrami z różnych branż celem opracowania wspólnej strategii międzynarodowej działalności gospodarczej. Wspierane będzie powstawanie sojuszy w dziedzinie technologii ekologicznych i ekoinnovazionej.
- Za pomocą międzynarodowych misji kojarzących potencjalnych partnerów wspierana będzie współpraca w dziedzinach zasobooszczędności i ekoinnovazionej, misje te będą traktowane priorytetowo w zależności od konkretnego przypadku, z uwzględnieniem specyfiki państwa docelowego i potencjału wymiany handlowej.
- Instrumenty finansowania w ramach COSME wspierać będą zwłaszcza rozpoczynanie przez MŚP działalności międzynarodowej przez stymulowanie ich rozwoju transgranicznego.

3. Ułatwianie stosowania zasobooszczędnych technologii w państwach partnerskich przez współpracę z europejskimi MŚP

- W ramach działania przedsiębiorstw na rzecz gospodarki niskoemisyjnej (ang. *Low Carbon Business Action*) udzielana będzie pomoc techniczna w celu rozpoczynania współpracy partnerskiej między unijnymi przedsiębiorstwami i klastrami a przedsiębiorstwami i innymi potencjalnymi partnerami w krajach o średnich dochodach oraz w celu opracowania wspólnych projektów mogących uzyskać finansowanie od banków²⁶, które to projekty odzwierciedlać będą interesy obu stron przy jednoczesnym zachowaniu spójności polityki na rzecz rozwoju.
- Rozpoczynanie nowej działalności gospodarczej opartej na technologiach ekologicznych w państwach południowej części basenu Morza Śródziemnego przez współpracę z europejskimi MŚP.

²⁵ Starania te przyjęły m.in. formę komunikatu pt. „Włączenie aspektów środowiskowych do działalności normalizacyjnej” (COM(2004) 130 final) i komunikatu pt. „Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich – Postęp w celu poprawy i przyspieszenia zrównoważonego wzrostu gospodarki europejskiej do roku 2020”, COM(2011) 311 final).

²⁶Projekt taki ma wystarczające podstawy finansowe i odpowiednią zawartość merytoryczną, aby uzyskać finansowanie od kredytodawców instytucjonalnych.

V. Zarządzanie

Koncepcja i zarys Planu działań ekologicznych dla MŚP w formie przedstawionej podczas konsultacji społecznych na temat przyszłej polityki w dziedzinie MŚP, a przede wszystkim w trakcie konsultacji w sprawie przedmiotowego planu, które miały miejsce w ostatnim kwartale 2013 r., uzyskały szerokie poparcie administracji państw członkowskich i zainteresowanych MŚP, które wzięły udział w konsultacjach²⁷. Również sieć wysłanników MŚP²⁸ pozytywnie zareagowała na ten plan, doceniając jego wyraźne ukierunkowanie na znaczenie wyzwań ekologicznych dla działalności gospodarczej. Ważne jest zatem całościowe wdrożenie planu. Nieodzowne będzie w tym celu pełne polityczne poparcie ze strony Komisji i państw członkowskich.

Dlaczego jest to istotne dla MŚP?

Znaczenie na szczeblu europejskim, z korzyścią dla MŚP, może zostać zapewnione jedynie przez wydajne i skutecznie wdrożenie celów oraz następnych działań zawartych w przedmiotowym planie.

Komisja wyznaczyła szereg celów, które powinny zostać osiągnięte w wyniku niżej wymienionych działań.

1. Zapewnienie monitorowania i aktualizacji działań podjętych przez Komisję na rzecz wsparcia MŚP w przedmiotowej dziedzinie

- Działania, w tym przyznane im środki finansowe, związane z omawianym planem będą regularnie monitorowane w dialogu z zainteresowanymi MŚP; oceniana również będzie skuteczność programów. Aktualne informacje na temat tych działań zamieszczane będą na stronie internetowej Komisji.
- Przegląd wyników MŚP²⁹ służy corocznemu monitorowaniu i ocenie postępów państw członkowskich we wdrażaniu programu *Small Business Act* dla Europy, w tym ich wyników w stosowaniu zasady IX programu dotyczącej umożliwienia MŚP przekształcania wyzwań związanych z ochroną środowiska w nowe możliwości; przegląd ten uzupełnia zatem monitorowanie przestrzegania planu ekologicznych działań.

2. Wspierana będzie koordynacja, współpraca i wymiana najlepszych praktyk na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym

- Mechanizm zarządzania przewidziany w programie *Small Business Act* dla Europy, który obejmuje przegląd wyników MŚP i sieć wysłanników MŚP, będzie wykorzystywany jako platforma do wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi dotyczących wspierania MŚP w przekształcaniu wyzwań związanych z ochroną środowiska w nowe możliwości. W szczególności wspomniana sieć wysłanników MŚP posłuży jako forum do

²⁷ Sprawozdanie z wyników konsultacji społecznej zamieszczono pod adresem

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

²⁸ Dodatkowe informacje dostępne są na stronie internetowej http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

²⁹ Dodatkowe informacje dostępne są na stronie internetowej http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

dyskusji na temat wdrażania tych praktyk, wyników i napotykanych przeszkód.

- Wprowadzona zostanie koordynacja z grupą wysokiego szczebla ds. Eco-AP w celu zapewnienia stałego przepływu informacji, spójności i lepszego wykorzystania synergii między poszczególnymi inicjatywami. W stosownych przypadkach dążyć się będzie również do koordynacji z grupami na szczeblu europejskim aktywnymi w innych dziedzinach polityki, takich jak ochrona środowiska, zatrudnienie, edukacja, współpraca na rzecz rozwoju itp.